

Consiliul Superior al Magistraturii
Judecătoria Chișinău
(sediul BUIUCANI)
MD-2004, mun. Chișinău,
str. M. Viteazul, 2
tel./fax 022-29-51-20

The Supreme Council of Magistrates
Chișinău District Court
(Buiucani Office)
MD-2004, Chișinău,
2nd Mihai Viteazul street
Tel. number/fax 022-29-51-20

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII			
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU			
SEDIUL BUIUCANI			
leșire Nr.	5-14-6842		
" 02 "	06	20 20	

Curtea Constituțională a RM
Mun Chișinău, str A. Lăpușneanu 28

Prin prezenta, Judecătoria Chisinau, sediul Buiucani, în temeiul art 135 din Constituție, Vă remite spre examinare excepția de neconstituționalitate alin. (1) art. 326 Cod de procedură penală și anume sintagma- dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior- sun aspectul corespunderii cu art 23 din Constituția RM.

Anexă: Încheiere, Sesizarea, copia rechizitoriului, copia demersului de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

Cu respect,

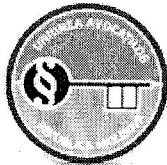
Judecătorul
Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani

Ana CUCERESCU

09:15

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ			
A REPUBLICII MOLDOVA			
Intrare Nr.	879		
" 03 "	06	20 20	

UNIUNEA AVOCAȚILOR
DIN REPUBLICA MOLDOVA

Popescu Dorin

Avocat al Biroului Asociat De Avocați „Facultatea de Drept”

U. S. M.

Adresa poștală: str. A. Mateevici, 60, mun. Chișinău, MD- 2008, Moldova.

Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)

Popescu Dorin avocat al Biroului AA „Facultatea de drept”
cu sed. mun. Chișinău str. A. Mateevici, 60.
în interesele
Muntean Maria

CERERE

de ridicare a excepției de neconstituționalitate
în temeiul art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova

I. Obiectul sesizării

Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității textului normei prevăzută la alin. (1) art. 326 din CPP al RM și anume sintagma: *„dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior”*. sub aspectul corespunderii cu art. 23 din Constituția Republicii Moldova - *dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.*

II. Circumstanțele litigiului examinat de către instanța de judecată

Urmărirea penală în cauza nr. 2018890398 (procurorul de caz, procurorul în Procuratura municipiului Chișinău, oficiul Principal – Gheorghe Bivol), a fost disjunsă la 17 august 2018. în privința persoanelor neidentificate până la moment de către organul de urmărire penală, pe faptul punerii în circulație ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, prin păstrare, transportare, înstrăinare, a căror circulație în scopuri medicinale este interzisă, săvârșită de mai multe persoane, în proporții deosebit de mari, conform semnelor infracțiunii prevăzute de art. 217¹ alin. (4) lit. d) Cod penal.

Conform actului procedural de disjungere „în perioada de timp ianuarie 2018 – iunie 2018, persoane necunoscute de organul de urmărire penală împreună și în comun acord cu cet. cet. Fiodorov Serghei Victor, Dimitriu Ion Ion, Dermendjiev Hristo Hristo, Pașurin Alexei Oleg, Corsacov Artur Evgheni, Chirița Andrei Nicolae, Podgornîi Angela Nicolai, Focov Roman Valentin și alte persoane necunoscute de organul de urmărire penală, acționând în interes material, au organizat o schemă de

punere în circulație a substanțelor narcotice, psihotrope și analoagelor lor, în scop de înstrăinare, prin intermediul aplicațiilor web – Viber, WatsApp, Telegram, Line etc., acționând prin participație, distribuind preventiv rolurile fiecăruia, pentru preparare, păstrare, prelucrare, procurare, expediere, transportare, distribuire și vânzare de substanțe narcotice, psihotrope sau analoage ale lor, utilizând pentru efectuarea plăților diverse modalități cum ar fi căduri bancare de la SA „Moldincombank”, portofel electronic QIWI, WEBMONEY, BITCOIN etc”.

Urmărirea penală în cauza penală nr. 2019890107, a fost începută la 13 martie 2019 de către organul de urmărire penală al Direcția de poliție mun. Chișinău, în temeiul unei bănuieli rezonabile privind săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 290 alin. (1) din Codul penal.

La 13.03.2019, cauzele cu nr-le 2018890398 și 2019890107, au fost conexe într-o singură procedură, atribuindu-i-se numărul unic de evidență 2018890398.

La 20.03.2019, urmărirea penală din cauza penală nr. 2018890398, a fost disjunsă în privința faptei incriminate lui Munteanu Maria și Malai Mihaela Petru Vitalie, privind comiterea infracțiunii prevăzută de art. art. 42 alin. (2), 217¹ alin. (4) lit. d) Cod Penal, și în privința faptei incriminate lui Moiseev Alexandr Oleg, privind comiterea infracțiunilor prevăzute de art. art. 217¹ alin. (3) lit. c) și f) și 290 alin. (1) din Codul penal, fiindu-i atribuit număr de evidență nr. 2019890116.

În conformitate cu art. 296; 297 CPP, cauza penală nr. 2019890116, a fost trimisă în judecată fiindu-i atribuit numărul dosarului: 12-1-18878-03042019.

Astfel, **Muntean Maria Vitalie**, IDNP 2006048027535, născută la 19.05.1994, originară și domiciliat în mun. Chișinău, str.Alexandru cel Bun nr.108, ap. 66, cetățeană a Republicii Moldova, studii superioare incomplete, necăsătorită, nesupusă militar, fără antecedente penale, *SE ÎNVINUIEȘTE în aceea că ea. a comis o faptă prejudiciabilă prevăzută de legea penală și pasibilă de pedeapsă penală în următoarele circumstanțe:*

În perioada de timp iunie 2018 până la 14 decembrie 2018, Muntean Maria Vitalie aflându-se în mun.Chișinău, acționând împreună și de comun acord cu cet.Malai Mihaela Petru și alte persoane la moment necunoscute de organul de urmărire penală, toți urmărind scopul punerii în circulație ilegală a drogurilor cu scop de înstrăinare, în proporții deosebit de mari, în vederea obținerii unui profit, având un plan bine premeditat, fiecare împărțindu-și rolurile între ei, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admițând în mod conștient survenirea acestor urmări, în circumstanțe la moment nestabilite de timp și loc, au procurat pentru realizare droguri, după care le-au transportat, păstrat și realizat pe întreg teritoriul municipiului Chișinău, diferitor persoane necunoscute.

În scopul realizării intențiilor infracționale, Muntean Maria Vitalie, împreună și de comun acord cu cet.Malai Mihaela Petru și alte persoane la moment necunoscute de organul de urmărire penală, pentru a camufla acțiunile sale, închiriau apartamente temporare în mun.Chișinău, în care desfășurau activități ilegale de porționare și păstrare a drogurilor, apoi erau repartizate în diferite locații ale mun.Chișinău, după care le înstrăinau nemijlocit consumatorilor de droguri prin intermediul magazinelor online de distribuire a drogurilor cu ajutorul diferitor aplicații de internet, transmițând eventualilor cumpărători locația prin telefoane GSM sau alte aparate conectate la internet, primind în prealabil sume de bani în numerar sau prin intermediul portmoneelor electronice.

Conform raportului de expertiză 34/12/1-R-4468 din 17.10.2018, s-a stabilit că substanța solidă, cristalină de culoare albă, în formă de praf, prezentată în trei plicuri din hârtie, ridicată în cadrul acțiunilor de urmărire penală, de la agent (*procurată de prin intermediul aplicație „Telegram” de la persoanele sus menționate*), reprezintă PVP (a-pirrolidinovalerophenone), care se atribuie la categoria substanțelor stupefiante, neutilizate în scopuri medicale.

Cantitatea totală substanței stupefiante PVP (a-pirrolidinovalerophenone) -- constituie 1.436 g., care conform Hotărârii Guvernului nr.79 din 23 ianuarie 2006, privind aprobarea listelor substanțelor

narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe, depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, (poziția 148), reprezintă cantități deosebit de mari.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, **Muntean Maria Vitalie**, acționând în calitate de coautor, a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. art. 42 alin.(2), 217¹ alin.(4) lit. d) din Codul penal, circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora în scop de înstrăinare, adică circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, prin păstrare, transportare, înstrăinare, a căror circulație în scopuri medicinale este interzisă, săvârșită de mai multe persoane, în proporții deosebit de mari.

În cadrul examinării cauzei, la faza cercetării judecătorești a probelor administrate de partea acuzării, Procurorul care participă la judecarea cauzei penale în primă instanță - Procurorul în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Principal Vitalie Lungu, în temeiul art. 326 alin. (2) CPP, a înaintat o cerere/demers, prin care, a solicitat amânarea examinării cauzei pe un termen de 1 lună și restituirea procurorului pentru efectuarea urmăririi penale privind această infracțiune, pentru formularea unei învinuiri noi și înaintarea acesteia inculpatului, cu pariticiparea apărătorului.

Această cerere/demers, a fost motivată pri următoarele, citez: „Potrivit raportului de expertiză judiciara nr.34/12/I-R-5893 din 05.02.2019, in cele 17 pachetele ridicate in cadrul cercetarii la fata locului la 15.12.2018 in parcul "Valea Morilor" mun.Chișinau , se afla PVP care se atribuie la stupefiante cu cantitatea de 8,648 gr.

Prin urmare, constat ca in actul de punere sub invinuire nu se cuprind toate mijloacele și modalitatea de savarșire a faptei prejudiciabile”.

Partea apărării a solicitat respingerea cererii/demersului, pe motiv că aceasta nu întrunește condițiile prevăzute la art. 326 alin. (2) CPP, or, Raportul de expertiză judiciară nr. 34/12/I-R-5893, **nu constată circumstanțe noi**, nu este o probă nouă, în sensul că proba dată a fost administrată în cadrul urmăririi penale.

Prin urmare, NU există date că Muntean Maria a săvârșit o altă infracțiune, în același timp, lipsesc și NU au apărut și nu există circumstanțe noi care vor influența încadrarea juridică a învinuirii aduse lui Muntean Maria. Totodată, opinia procurorului, potrivit căreia acesta constata că „în actul de punere sub invinuire nu se cuprind toate mijloacele și modalitatea de savarșire a faptei prejudiciabile”, nu constituie temei de amânarea examinării cauzei pe un termen de 1 lună și restituirea procurorului pentru efectuarea urmăririi penale, prevăzut la art. 326 alin. (2) CPP.

Prima instanță a respins cererea/demersul procororului.

Totuși procurorul a solicitat amânarea cauzei, pentru a modifica, prin ordonanță, învinuirea adusă inculpatului în cadrul urmăririi penale în sensul agravării ei, în temeiul art. 326 alin. (1) CPP.

Prima instanță a admis demersul și a amânat examinarea cauzei.

La data de 20.05.2020, procurorul în Procuratura municipiului Chișinău, Oficiul Principal – Gheorghe Bivol, prin ordonanța din 20.05.2020, cu privire la modificarea învinuirii în instanța de judecată, în cauza penală nr. 2019890116, pretinde că lui Muntean Maria, i-a fost modificată învinuirea în instanța de judecată, acesta fiind învinuită de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42, alin. (2), 217¹ lit. d) Cod penal.

Analizând această ordonanță din 20.05.2020, am observat că aceasta NU este o ordonanță modificare a acuzării în ședința de judecată în sensul agravării ei. De fapt, procurorul NU a modificat încadrarea juridică a infracțiunii săvârșite de inculpat așa cum prevede art. 53 alin. (1) pet. 4) CPP. I.a fel, am constatat că de fapt, procurorul NU a modificat învinuirea adusă inculpatei în cadrul urmăririi penale în sensul agravării ei așa cum prevede art. 326 alin. (1) CPP.

În realitate, învinuirea a rămas aceeași - art. 42, alin. (2), 217¹ lit. d) Cod penal, doar că procurorul a mai adăugat un capăt de învinuire, a mai incriminat un epizod, adică **fără a modifica încadrarea juridică**, procurorul a mai mai incriminat un epizod, încât, la momentul de față, conform noii învinuiri,

deja este vorba despre o *infracțiune unică prelungită* (art. 30 Cod penal), în comparație cu cea incriminată anterior, care este *infracțiune unică simplă*, care reprezintă o acțiune (inacțiune) (art. 28 Cod penal).

De fapt, în realitate, procurorul, doar ***a completat acuizarea anterioară***, lucru inadmisibil în cadrul examinării cauzei în instanța de judecată.

Este relevant și faptul că procurorul a indicat drept temei legal de modificare a acușării în ședința de judecată în sensul agravării ei, prevederile art. 52 alin. (1) p. 23) CPP - *atribuțiile procurorului în cadrul urmării penale*, prevederile art. 283 CPP fără a indica alineatul corespunzător - *schimbarea și completarea acușării* și prevederile art. 326 CPP, fără a indica alineatul corespunzător.

Totodată atragem atenția la faptul că procurorul, ***prin ordonanța din 20.05.2020, cu privire la modificarea învinuirii în instanța de judecată***, de fapt a completat acușarea anterioară, și fără a moridica învinuirea, a mai adăugat un capăt de învinuire, a mai incriminat un episod, invocând anume Raportul de expertiză judiciară nr. 34/12/I-R-5893.

În acest sens, este relevant faptul că, deși Raportul de expertiză judiciară nr. 34/12/I-R-5893, este indicat în *Liata probelor la cauza penală nr. 2019890116*, totodată, acest raport de expertiză **nu este indicat în rechizitoriu la analiza probelor care confirmă fapta și vinovăția învinuitului**, or, în conformitate cu art. 296 alin. (2) CPP, *Rechizitoriul se compune din două părți: expunerea și dispozitivul. Expunerea cuprinde informații despre fapta și persoana în privința căreia s-a efectuat urmărirea penală. analiza probelor care confirmă fapta și vinovăția învinuitului [...]*.

Astfel, Raportul de expertiză judiciară nr. 34/12/I-R-5893, NU a fost cercetat în cadrul cercetării judecătorești, dat fiind faptul că nu este indicat în rechizitoriu la la capitolul *Expunerea*, prin urmare rechizitoriul, la *analiza probelor care confirmă fapta și vinovăția învinuitului*, **NU cuprinde analiza Raportului de expertiză judiciară nr. 34/12/I-R-5893**, în calitate de probă, care confirmă fapta și vinovăția învinuitei Muntean Maria.

III. Legislația pertinentă

Autorul prezentei sesizări își sprijină argumentarea și își întemeiază solicitările pe următoarele prevederi legislative și jurisprudențiale:

1. Prevederile relevante ale Constituției RM:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

“(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate”.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

“(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale”.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

“Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

“(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia”.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

“(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție”.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

“(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

“(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății”.

2. Prevederi relevante ale Codului penal al Republicii Moldova.

Articolul 1. Legea penală a Republicii Moldova

(1) Prezentul cod este unica lege penală a Republicii Moldova.

(2) Codul penal este actul legislativ care cuprinde norme de drept ce stabilesc principiile și dispozițiile generale și speciale ale dreptului penal, determină faptele ce constituie infracțiuni și prevede pedepsele ce se aplică infractorilor.

(3) Prezentul cod se aplică în conformitate cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale actelor internaționale la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe cu actele internaționale privind drepturile fundamentale ale omului, au prioritate și se aplică direct reglementările internaționale.

Articolul 3. Principiul legalității

(1) Nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvîrșirea unei infracțiuni nici supus unei pedepse penale, decît în baza unei hotărîri a instanței de judecată și în strictă conformitate cu legea penală.

(2) Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sînt interzise.

Articolul 28. Infracțiunea unică

Infracțiunea unică reprezintă o acțiune (inacțiune) sau un sistem de acțiuni (inacțiuni) care se califică conform dispoziției unei singure norme a legii penale.

Articolul 30. Infrațiunea prelungită

(1) Se consideră infrațiune prelungită fapta săvârșită cu intenție unică, caracterizată prin două sau mai multe acțiuni infracționale identice, comise cu un singur scop, alcătuind în ansamblu o infrațiune.

(2) Infrațiunea prelungită se consumă din momentul săvârșirii ultimei acțiuni sau inacțiuni infracționale.

Articolul 51. Temeiul răspunderii penale

(1) Temeiul real al răspunderii penale îl constituie fapta prejudiciabilă săvârșită, iar componenta infracțiunii, stipulată în legea penală, reprezintă temeiul juridic al răspunderii penale.

(2) Răspunderii penale este supusă numai persoana vinovată de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală.

Articolul 52. Componenta infracțiunii

(1) Se consideră componenta a infracțiunii totalitatea semnelor obiective și subiective, stabilite de legea penală, ce califică o faptă prejudiciabilă drept infracțiune concretă.

(2) Componenta infracțiunii reprezintă baza juridică pentru calificarea infracțiunii potrivit unui articol concret din prezentul cod.

3. Prevederi relevante ale Codului de procedură penală

Articolul 2. Legea procesuală penală

(1) Procesul penal se reglementează de prevederile Constituției Republicii Moldova, de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și de prezentul cod.

(2) Principiile generale și normele dreptului internațional și ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte constituie elemente integrante ale dreptului procesual penal și nemijlocit dau naștere drepturilor și libertăților omului în procesul penal.

(3) Constituția Republicii Moldova are supremație asupra legislației procesuale penale naționale. Nici o lege care reglementează desfășurarea procesului penal nu are putere juridică dacă este în contradicție cu Constituția.

(4) Normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod.

(5) În desfășurarea procesului penal nu pot avea putere juridică legile și alte acte normative care anulează sau limitează drepturile și libertățile omului, încalcă independența judecătorească, principiul contradictorialității, precum și contravin normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 7. Legalitatea procesului penal

(1) Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod.

(6) Hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sînt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

(8) Hotărârile definitive ale Curții Europene a Drepturilor Omului sînt obligatorii pentru organele de urmărire penale, procurori și instanțele de judecată.

Articolul 53. Atribuțiile procurorului în instanța de judecată

(1) La examinarea cauzei penale în instanța de judecată, procurorul are următoarele atribuții:

4) modifică încadrarea juridică a infracțiunii săvârșite de inculpat dacă cercetările judiciare confirmă că inculpatul a săvârșit această infracțiune.

Articolul 283. Schimbarea și completarea acuzării

(1) Dacă, în cursul urmăririi penale, apar temeiuri pentru schimbarea sau completarea acuzații înaintate învinutului, procurorul este obligat să înainteze învinutului o nouă acuzare sau să o completeze pe cea anterioară în conformitate cu prevederile articolelor respective din prezentul cod.

(2) Dacă, în cursul urmăririi penale, învinuirea înaintată nu s-a confirmat într-o anumită parte a ei, procurorul dispune scoaterea persoanei de sub urmărirea penală în privința acestui capăt de învinuire.

Articolul 326. Modificarea acuzații în ședința de judecată în sensul agravării ei

(1) Procurorul care participă la judecarea cauzei penale în primă instanță și în instanța de apel este în drept să modifice, prin ordonanță, învinuirea adusă inculpatului în cadrul urmăririi penale în sensul agravării ei dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior, aducând la cunoștință inculpatului, apărătorului lui și, după caz, reprezentantului legal al inculpatului noua învinuire. În asemenea situație, instanța, la cererea inculpatului și a apărătorului lui, acordă termen necesar pentru pregătirea apărării de noua învinuire, după ce judecarea cauzei continuă. În instanța de apel, procurorul poate modifica acuzarea în sensul agravării doar în cazul în care a declarat apel.

IV. Prevederi relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (în continuare CEDO)

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, mai ales, dreptul :

a. să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, despre natura și cauza acuzației aduse împotriva sa;

[...]

Articolul 7

Nici o pedeapsă fără lege

„1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

2. Prezentul articol nu va aduce atingere judecării și pedepsirii unei persoane vinovate de o acțiune sau de o omisiune care, în momentul săvârșirii, era considerată infracțiune potrivit principiilor generale de drept recunoscute de națiunile civilizate”.

Articolul 17

Interzicerea abuzurilor de drept

„Nici o dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca autorizând unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de prezenta Convenție, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decât cele prevăzute de această Convenție”.

V. Prevederile relevante ale Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice (adoptat la New York la 16 decembrie 1966)

Articolul 9

1. Articolul 14

3. Orice persoană acuzată de comiterea unei infracțiuni penale are dreptul, în condiții de deplină egalitate, la cel puțin următoarele garanții: a) să fie informată în cel mai scurt termen, într-o limbă pe care o înțelege și în mod detaliat, despre natura și motivele acuzației ce i se aduce.

VI. Jurisprudența Curții Constituționale a RM

Prevederile relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 13 din 11.06.2013

„35. Curtea reiterează că, potrivit Hotărârii nr.55 din 14 octombrie 1999 privind interpretarea unor prevederi ale articolului 4 din Constituția Republicii Moldova, „această prevedere comportă consecințe juridice, presupunând, mai întâi, că organele de drept, inclusiv Curtea Constituțională [...], sunt în drept să aplice în procesul examinării unor cauze concrete normele dreptului internațional [...], acordând, în caz de neconcordanță, prioritate prevederilor internaționale”.

36. În aceeași ordine de idei, în Hotărârea nr.10 din 16 aprilie 2010 pentru revizuirea Hotărârii Curții Constituționale nr. 16 din 28 mai 1998 „Cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova” în redacția Hotărârii nr.39 din 9 iulie 2001, Curtea Constituțională a menționat că „practica jurisdicțională internațională [...] este obligatorie pentru Republica Moldova, ca stat care a aderat la Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.”

Prevederi relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 14.05.2015

„22. Curtea reține că prerogativa de a soluționa cazurile excepționale de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit.g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de relevanța prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

25. Urmând jurisprudența sa anterioară (a se vedea hotărârile nr.9 din 20 mai 2008, nr.26 din 23 noiembrie 2010 și nr.30 din 23 decembrie 2010, nr.15 din 13 septembrie 2011), Curtea va aborda problema de constituționalitate a prevederilor contestate din lege, raportate la circumstanțele concrete ale litigiului principal, prin prisma normelor constituționale invocate de autorul sesizării, luând în considerare atât principiile consacrate în Constituție și în dreptul intern, cât și cele statuate în dreptul internațional și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare - Curtea Europeană).

76. Curtea reține că omisiunile sau erorile autorităților trebuie să servească în beneficiul hănuitului, învinutului, inculpatului. Cu alte cuvinte, riscul oricărei erori comise de organul de urmărire penală, sau chiar de o instanță, urmează să fie suportat de către stat, iar corectarea acesteia nu trebuie să fie pusă în sarcina persoanei în cauză, cu excepțiile enunțate mai sus.”

Prevederi relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 13 din 15.05.2015 pentru controlul constituționalității Legii nr. 261 din 1 noiembrie 2013 cu privire la Colegiul Medicilor din Republica Moldova

„[...]”

73. Astfel, în lumina celor expuse, Curtea menționează că statutul atribuit prin lege Colegiului medicilor corelat cu atribuțiile acestuia și atribuțiile autorității administrației publice centrale de specialitate aduce atingere articolului 107 din Constituție.

104. În Hotărârea nr. 8 din 20 mai 2013, Curtea a menționat că legalitatea, ca principiu de bază al statului de drept, presupune conformitatea normei sau a actului juridic cu normele superioare, care stabilesc **condiții de procedură privind edictarea normelor juridice**. Comportamentul legal vizează atât activitatea de legiferare a Parlamentului, cât și stabilirea normelor interne de organizare și funcționare, care au o conexiune directă cu procesul legiferării.

105. Totodată, Curtea menționează că articolul 23 alin.(2) din Constituție pune în sarcina statului obligația de a face accesibile toate legile și actele normative. Deși articolul 23 din Constituție cuprinde expres doar criteriul de accesibilitate și claritate al legii, Curtea, prin jurisprudența sa, a reținut că normele adoptate de autoritățile publice urmează a fi și suficient de precise și previzibile.

106. Curtea reține că potrivit jurisprudenței Curții Europene: „O normă este accesibilă și previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane să își corecteze conduita și să fie capabilă, cu consiliere adecvată, să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-o normă. [...] legea trebuie să fie accesibilă într-un mod adecvat: cetățeanul trebuie să aibă un indiciu adecvat, în circumstanțe concrete, asupra reglementărilor legale aplicabile [...]” (cauza Silver vs Regatul Unit, hotărârea din 25 martie 1983).

107. Totodată, în jurisprudența sa Curtea Europeană a statuat că: “[...] odată ce statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu **claritate și coerență** pentru a evita pe cât este posibil **insecuritatea juridică și incertitudinea** pentru subiecții de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții [...]” (cauza Păduraru vs România, hotărârea din 1 decembrie 2005).

108. Curtea menționează că orice act normativ trebuie să respecte principiile și normele constituționale, precum și exigențele de tehnică legislativă, menite să asigure **claritatea, previzibilitatea, predictibilitatea și accesibilitatea actului**. Legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o **legătură logico-juridică** între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă, să prevadă elementele ce disting particularitățile lor.

109. Curtea reține că, prin reglementările de tehnică legislativă, legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvată ale fiecărui act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară.”

Prevederi relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova

„...în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională:

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;
- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza:
- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:
  - (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
  - (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
  - (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
  - (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.”

Prevederi relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 17 din 19.05.2016

„58. Curtea menționează că dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, consacrat în art. 23 din Legea fundamentală, implică, între altele, adoptarea de către legiuitor a unor reguli procedurale clare, în care să se prescrie cu precizie condițiile și termenii în care justițiabilii își pot exercita drepturile.

59. În acest sens, în Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea a reținut că:
 ”Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – **accesibilitate, previzibilitate și claritate** norma de drept trebuie să fie formulată **cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite.** În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.”

60. De asemenea, în cauza *Rotaru c. României*, Curtea Europeană a statuat că **„o norma este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane - care, la nevoie, poate apela la consultanța de specialitate - să își corecteze conduita”,** iar în cauza *Sunday Times c. Regatului Unit*, Curtea Europeană a decis că **„[...] cetățeanul trebuie să dispună de informații suficiente asupra normelor juridice aplicabile într-un caz dat și să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat”.**

61. În acest context, Curtea reține, conținutul actului normativ trebuie să permită persoanei interesate să prevadă în mod rezonabil conduita pe care trebuie să o adopte, claritatea și previzibilitatea fiind elemente sine qua non ale constituționalității unei norme. De asemenea, legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă să prevadă elementele ce disting particularitățile lor.

62. De altfel, în jurisprudența sa Curtea Europeană a reiterat că persoana în privința căreia se desfășoară o procedură penală este în drept să beneficieze de o diligență, în special în partea ce ține de examinarea cazului său. Astfel, previzibilitatea actului normativ este în strânsă legătură cu garanțiile unui proces echitabil, care sunt concepute pentru a evita plasarea unei persoane.

pentru o perioadă îndelungată, într-o stare de incertitudine referitoare la rezultatul examinării cauzei (cauza *Nakhmanovich c. Rusiei*, hotărârea 2 martie 2006, §89, cauza *Hajibeyli c. Azerbaidjanului*, hotărârea 10 iulie 2008, §51).”

Prevederile relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015, privind excepția de neconstituționalitate a articolului 287 alin. (1) din Codul de procedură penală.

„41. Curtea menționează că într-o societate democratică atribuția de bază a statului este protecția persoanei. Prin instituirea normelor processual-penale, statul urmărește scopul de a proteja persoana și societatea de infracțiuni, dar, în același timp, să protejeze persoana și societatea de abuzurile persoanelor investite cu atribuții de cercetare a infracțiunilor, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată.”

Prevederi relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 21 din 22.07.2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 125 lit. b) din Codul penal, a articolelor 7 alin. (7), 39 pct. 5), 313 alin. (6) din Codul de procedură penală și a unor prevederi din articolele 2 lit. d) și 16 lit. e) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție.

„52. Curtea reține că unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept îl constituie principiul legalității. Preeminența dreptului se asigură prin întreg sistemul de drept, inclusiv prin **normele penale, acestea caracterizându-se prin anumite trăsături proprii, distinctive în raport cu alte categorii de norme, ce se diferențiază între ele prin caracterul și structura lor, prin sfera de incidență.**

53. În jurisprudența sa Curtea a reținut că „**preeminența dreptului în materie penală exprimă printre altele asigurarea legalității infracțiunilor și pedepselor; inadmisibilitatea aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, în special, prin analogie**”.

54. Curtea menționează că incriminarea faptelor în legile penale, stabilirea pedepsei pentru ele, precum și alte reglementări, se întemeiază pe rațiuni de politică penală. Astfel, **legea penală constituie un ansamblu de reguli juridice, formulate într-o manieră clară, concisă și precisă.**

55. Or, **calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale.**

.....62. Potrivit jurisprudenței Curții Europene, art. 7 § 1 din Convenția Europeană, care consacră principiul legalității incriminării și pedepsei (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), pe lângă interzicerea, în mod special, a extinderii conținutului infracțiunilor existente asupra unor fapte care, anterior, nu constituiau infracțiuni, prevede și principiul potrivit căruia legea penală nu trebuie interpretată și aplicată extensiv în defavoarea acuzatului, de exemplu, prin analogie.

63. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a menționat că persoana este în drept să cunoască, în termeni foarte clari, ce acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală (cauza *Kokkinakis contra Greciei* din 25 mai 1993). **Atunci când un act este privit ca infracțiune, judecătorul poate să precizeze elementele constitutive ale infracțiunii, dar nu să le modifice, în detrimentul acuzatului, iar modul în care el va defini aceste elemente constitutive trebuie să fie previzibil pentru orice persoană consultată de un specialist** (cauza *X. contra Regatului Unit* din 7 mai 1982).”

Prevederile relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 23.01.2020, privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din articolul 6 pct. 111) din Codul de procedură penală,

„42. Curtea reține că exigențele preeminenței dreptului presupun, inter alia, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41). În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție impune adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile.

43. Condiția accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. Orice persoană trebuie să poată să dispună de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (Khlyustov v. Rusia, 11 iulie 2013, § 68). Accesibilitatea legii are în vedere aducerea la cunoștința publică a actelor normative și intrarea în vigoare a acestora, care se realizează în baza articolului 76 din Constituție, legea fiind publicată în Monitorul Oficial.

44. La rândul ei, condiția previzibilității este îndeplinită atunci când persoana poate - în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată - să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care le poate avea o anumită conduită (Gestur Jónsson și Ragnar Halldór Hall v. Islanda, 30 octombrie 2018, § 88; Berardi și Mularoni v. San Marino, 10 ianuarie 2019, § 40).

45. Totodată, pentru ca legea să îndeplinească exigența previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii discreționare a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a-i oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (Sissanis v. România, 25 ianuarie 2007, §66; Seychell v. Malta, 28 august 2018, § 50-52).

46. O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61).

47. La elaborarea unui act normativ, legislatorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor calității, i.e.: accesibilitatea și previzibilitatea. În particular, textul legislativ trebuie să corespundă principiului coerenței.

48. Astfel, legea trebuie să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelismele legislative, care generează incertitudine și insecuritate juridică. În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative (HCC nr. 2 din 30 ianuarie 2018, § 45).”

VII. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CtEDO)

44. În consecință, chiar și în calitate de profesioniști care se puteau înconjura de sfaturi ale juriștilor, era greu, ba chiar imposibil pentru reclamanți să prevadă revirimentul de jurisprudență a Curții Supreme de Justiție și deci să știe că în momentul în care le-au comis acțiunile lor puteau antrena o sancțiune penală (per a contrario, Cantoni, citat anterior, §35 și Coeme și alții citat anterior §150).”

VIII. Expunerea pretinselor încălcări ale Constituției precum și a argumentelor aduse în sprijinul acestor afirmații.

Prin Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova pentru controlul constituționalității prevederilor alin. (1) art. 326 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 5 din 17.03.2009, a fost verificată constituționalității prevederilor alin. (1) art. 326 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, iar Curtea a Hotărât că „Se declară constituționale prevederile alin. (1) art. 326 din Codul de procedură penală.”

Atragem atenția instanței de judecată la faptul că potrivit p. 2 din Hotărâre.

„2. Autorul sesizării consideră că prin prevederile alin. (1) art. 326 CPP se încalcă dreptul inculpatului la apărare, arătând contradicția acestor prevederi cu alin. (2) art. 325 CPP, care stipulează că modificarea învinuirii în instanța de judecată se admite dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului și nu se lezează dreptul lui la apărare.

El deduce neconstituționalitatea prevederilor sesizate și din **lipsa de acces a inculpatului la două grade de jurisdicție** în cazul în care procurorul modifică învinuirea în instanța de apel, dat fiind faptul că în instanța de recurs nu este posibilă reexaminarea circumstanțelor de fapt. De aici, consideră autorul, rezultă **neconcordanța acestor prevederi și cu art. 2 din Protocolul nr.7 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale** (în continuare – CEDO), precum și cu **art. 26 din Constituție**, care garantează dreptul persoanei la apărare.

În argumentarea sesizării autorul susține că sintagma *“a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior”*, pe de o parte, și prevederea care permite procurorului să modifice învinuirea în instanța de apel și care nu stipulează clar de câte ori el poate face acest lucru în cadrul unui proces, pe de altă parte, **încalcă principiile legalității și previzibilității normei de drept**. În sesizare aceste principii sînt formulate prin jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare – CEDO) bazată pe art.7 al CEDO, care, fiind analizată prin prisma art. 4 din Constituția Republicii Moldova și a jurisprudenței Curții Constituționale, permite autorului să deducă neconstituționalitatea prevederilor contestate. De asemenea, în sesizare se menționează că **modificarea de mai multe ori în ședința de judecată a învinuirii în sensul agravării conduce la neîncadrarea în termenul rezonabil de examinare a cauzei penale și la încălcarea art. 6 din CEDO, care stipulează dreptul persoanei la un proces echitabil. Astfel, se contestă integral alin. (1) art. 326 CPP.**

Înalta curte a verificat constituționalitatea prevederilor alin. (1) art. 326 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, prin prisma a trei aspecte. Astfel potrivit p. 3 din Hotărâre,

„3. Curtea Constituțională relevă că pentru soluționarea cauzei este necesar a elucidă trei aspecte:

- dacă prin garantarea dreptului la apărare (art. 26) Constituția permite modificarea învinuirii aduse inculpatului în sensul agravării ei la examinarea cauzei în prima instanță și în instanța de apel:

- dacă norma privind modificarea învinuirii în instanța de apel în sensul agravării ei nu reprezintă o ingerință în exercitarea de către inculpat a dreptului de acces la dublul grad de jurisdicție, garantat de art. 119 din Constituție;

- dacă prevederile contestate respectă principiul constituțional al legalității conform criteriului previzibilității aplicării normei de drept, care este dedus din conținutul principiului prezumției nevinovăției statuat de art. 21 din Constituție.”

Prin urmare, este vădit faptul că prevederile alin. (1) și alin. (2) art. 326 din CPP al RM, **NU AU FOST VERIFICATE prin prisma art. 23 din Constituția Republicii Moldova - Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.**

În acest sens, în opinia noastră, sintagma din alin. (1) art. 326 din CPP al RM: *„dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior”*, este **NECONSTITUȚIONALĂ** și contravine **art. 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova** or, în opinia noastră, această sintagmă, contravine prevederilor art. 53 alin. (1) pct. 4) CPP, potrivit cărora, *la examinarea cauzei penale în instanța de judecată, procurorul are următoarele atribuții: 4) modifică încadrarea juridică a infracțiunii săvârșite de inculpat dacă cercetările judiciare confirmă că inculpatul a săvârșit această infracțiune.*

În opinia noastră prevederile contestate îi conferă procurorului care participă la judecarea cauzei penale în primă instanță și în instanța de apel, **o putere discreționară excesivă**, or, conform art. 53 alin. (1) pct. 4) CPP, procurorul care participă la judecarea cauzei penale în primă instanță și în instanța

de apel. nu are competența să modifice învinuirea adusă inculpatului în cadrul urmăririi penale în sensul agravării ei, ci are doar competența să modifice încadrarea juridică a infracțiunii săvârșite de inculpat, dar nu și în sensul agravării acesteia.

Indicând drept condiție a modificării în instanța de judecată a învinuirii adusă inculpatului în cadrul urmăririi penale în sensul agravării ei, faptul „dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior”, **legislatorul NU indică dacă:**

1) procurorul este în drept să modifice învinuirea, bazându-se pe probe care **NU se cuprind în Rechizitori la Capitolul „Expunere” și nu se cuprind în analiza probelor care confirmă fapta și vinovăția învinuitului;**

2) dacă este vorba despre o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior, în sensul art. 16 alin. (1), în conformitate cu care, în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil, infracțiunile prevăzute de prezentul cod sînt clasificate în următoarele categorii: ușoare, mai puțin grave, grave, deosebit de grave și excepțional de grave;

3) sau dacă prin infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior, trebuie de înțeles o infracțiune, sancțiunea căreia **prevede pedeapsă/pedepse mai aspră/spre** decât sancțiunea infracțiunii incriminată anterior;

4) sau dacă este vorba despre **infracțiuni omogene, sau în această categorie se încadrează și infracțiuni eterogene** în comparație cu cea incriminată anterior;

5) fie că este vorba despre **capete noi de acuzare**, fiind vorba despre alte noi infracțiuni incriminarea cărora constituie *concurș de o infracțiuni* (art. 33 Cod penal), în comparație cu infracțiunea unică incriminată anterior;

6) sau este vorba despre **schimbarea și/sau completarea acuzării cu capete noi de învinuire**, incriminându-se epizoade noi, fiind vorba despre **o infracțiune cu aceeași încadrare juridică, nefiind schimbată încadrarea juridică**, însă, fiind o infracțiune unică *prelungită* caracterizată prin două sau mai multe acțiuni infracționale (cu mai multe epizoade) (art. 30 Cod penal), în comparație cu cea incriminată anterior, care este infracțiune unică *simplă*, care reprezintă o acțiune (inacțiune) (art. 28 Cod penal). Așa cum este în speță data.

Totodată, nici practica judiciară unificată, nu asigură **claritatea, previzibilitatea, predictibilitatea și accesibilitatea interpretării și aplicării legii**, îndeosebi, nu asigură *accesibilitatea și previzibilitatea aplicării* lșegii procesula-pneale și legii penale.

Astfel, conform în p. 23 alineatele 2, 3 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova Privind sentința judecătorească nr. 5 din 19.06.2006, se indică:

„23. În astfel de cazuri, instanțele vor ține cont de faptul că învinuirea se consideră mai gravă în cazul cînd se aplică o altă normă de lege (articol, alineat, literă), sancțiunea căreia prevede o pedeapsă mai severă; în învinuire se introduc fapte și episoade adăugătoare, care nu au fost puse la baza învinuirii inculpatului inițial, semne calificative, circumstanțe agravante, care atrag după sine modificarea încadrării în baza unei norme ce prevede o pedeapsă mai severă sau majorează volumul învinuirii, deși nu modifică estimația juridică a celor săvîrșite.

Drept învinuire care esențial, după circumstanțele reale, diferă de cea de la început urmează de considerat orice altă modificare a învinuirii (imputarea altor acțiuni în locul celor imputate anterior, imputarea infracțiunii care diferă de cea imputată după obiectul atentat, caracterul faptei și acțiunii), care afectează dreptul inculpatului la apărare.”

Deci, practica judiciară unificată, menționată supra NU se vorbește despre „probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvîrșit o infracțiune mai gravă dect cea incriminată anterior”, adică **NU se explică** ce înseamnă „o infracțiune mai gravă decât cea

incriminată anterior”, dar se expune opinia cu privire la explicația ce ar însemna „învinuire mai gravă” sau „învinuire care esențial, după circumstanțele reale, diferă de cea de la început”.

Pe lângă faptul că se face o interpretare extensivă defavorabilă, fiind încălcat principiul legalității legii, atragem atenția la faptul că înașuși noțiunile de: „învinuire mai gravă”, sau „învinuire care esențial, după circumstanțele reale, diferă de cea de la început”, deiferă și nu echivalează cu noțiunea de „o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior”.

În acest sens, nefiind respectate cerințele de *calitate a legii procesual - penale*, nefiind asigurată *claritatea, previzibilitatea, predictibilitatea și accesibilitatea actului*, îndeosebi, nefiind asigurată accesibilitatea și previzibilitatea legii, prin urmare, sintagma din alin. (1) art. 326 din CPP al RM: „*dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior*”, contravine **art. 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova**, în conformitate cu care, *Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative*.

Atragem atenția Înaltei Curți, la faptul că potrivit p. 4 din Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova pentru controlul constituționalității prevederilor alin. (1) art. 326 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 5 din 17.03.2009, „*Curtea consideră inadmisibilă practica aducerii neîntemeiate de noi capete de acuzare în procesul judecării cauzei penale [...]*”

În așa mod, sintagma din alin. (1) art. 326 din CPP al RM: „*dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior*”, este expusă neclar, trezește confuzii, la aplicarea acesteia.

Astfel, sintagma din alin. (1) art. 326 din CPP al RM: „*dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior*”, **nu este formulată cu suficientă precizie**, astfel încât să permită persoanei în mod rezonabil, să cunoască acele condiții și situații, în care, o *infracțiune se consideră mai gravă decât cea incriminată anterior și să cunoască condiții și situații*, în care, *procurorul poate să-i modifice învinuirea în sensul agravării ei* cu condiția că în procesul judecării cauzei, în baza probelor cercetate în ședința de judecată care dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o *infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior*.

În acest sens, Curtea Constituțională a RM în jurisprudența sa a reținut că într-o societate democratică atribuția de bază a statului este protecția persoanei. Prin instituirea normelor procesual-penale, statul urmărește scopul de a proteja persoana și societatea de infracțiuni, dar, în același timp, să protejeze persoana și societatea de abuzurile persoanelor investite cu atribuții de cercetare a infracțiunilor, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată (p. 41 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015, privind excepția de neconstituționalitate a articolului 287 alin. (1) din Codul de procedură penală).

În Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 23.01.2020, privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din articolul 6 pct. 111) din Codul de procedură penală, Curtea a statuat:

„42. Curtea reține că exigențele preeminenței dreptului presupun, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41). În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție impune adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile.

43. Condiția accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. Orice persoană trebuie să poată să dispună de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (Khlyustov v. Rusia, 11 iulie 2013, § 68). Accesibilitatea legii are în vedere aducerea la

cunoștința publică a actelor normative și intrarea în vigoare a acestora, care se realizează în baza articolului 76 din Constituție, legea fiind publicată în Monitorul Oficial.

44. La rândul ei, condiția previzibilității este îndeplinită atunci când persoana poate – în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care le poate avea o anumită conduită (Gestur Jónsson și Ragnar Halldór Hall v. Islanda, 30 octombrie 2018, § 88; Berardi și Mularoni v. San Marino, 10 ianuarie 2019, § 40).

45. Totodată, pentru ca legea să îndeplinească exigența previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii discreționare a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a-i oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (Sissanis v. România, 25 ianuarie 2007, §66; Seychell v. Malta, 28 august 2018, § 50-52).

46. O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61).

47. La elaborarea unui act normativ, legislatorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor calității, i.e.: accesibilitatea și previzibilitatea. În particular, textul legislativ trebuie să corespundă principiului coerenței.

48. Astfel, legea trebuie să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelismele legislative, care generează incertitudine și insecuritate juridică. În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative (HCC nr. 2 din 30 ianuarie 2018, § 45).

Raportând constatările Curții Constituționale și a Curții Europene la norma prevăzută la prevăzută la alin. (1) art. 326 din CPP al RM și anume sintagma: *„dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior”*, observăm că **aceste norme sunt incerte, crează o situație de confuzie pentru destinatari, până în punctul în care ultimii nu pot să-și cunoască drepturile și îndatoririle, în spiritul corespunderii lor cu legea procesual-penală.**

În viziunea noastră, norma prevăzută la alin. (1) art. 326 din CPP al RM și anume sintagma: *„dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior”*, este **NECONSTITUȚIONALĂ și contravine art. 23 din Constituția Republicii Moldova**, or, legislatorul, nu a specificat clar în care situații **probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior**, în sensul că nu a specificat clar când, în care condiții și situații, **infracțiunea se consideră că este mai gravă decât cea incriminată anterior**. În acest sens, **nefiind respectate cerințele de calitate a legii penale**, îndeosebi cele privind **accesibilitatea și previzibilitatea legii**.

Constituția, fiind legea supremă a Țării, are menirea de a limita puterea Statului. Bazele ordinii constituționale pot fi violate și prin omisiunea de a se conforma cu cerințele Constituției, adică prin omisiunea de a reglementa relațiile sociale care, conform Constituției, trebuiesc reglementate. Acest lucru are loc, dar nu se limitează, îndeosebi atunci când Statul adoptă norme care pun bazele unui tip de răspundere, dar nu concretizează faptele și condițiile în care se pune în aplicare această răspundere. În atare cazuri, subiecții vizați de aceste norme sunt într-o situație de incertitudine juridică cu privire la faptul când și dacă sunt ei oare vizați prin lege sau nu. Condițiile incerte de tragere la răspundere penală, prin intermediul insecurității juridice, atentează la viața privată, proprietate, libertate etc.

În insecuritate juridică se află și judecătorii care sunt chemați să înlăptuiască justiție, deoarece ei nu pot refuza să o administreze (în materie civilă). În materie penală, deși trebuie să prevaleze principiul că orice dubiu se interpretează în favoarea făptuitorului, dubiile care rezultă din caracterul confuz al legii

dezavantajează atât autorul faptei, cât și victima infracțiunii, ambele părți fiind în neputință de a prevedea cu previzibilitate rezonabilă riscurile în evoluția procesului judiciar.

Golurile în legislație comportă riscuri deosebit de grave în dreptul public, mai cu seamă în dreptul penal, deoarece subiecții raporturilor juridice nu stau pe picior de egalitate cu Statul, aceștia intrând în raporturi de drept penal cu Statul și fără exprimarea voinței lor.

Nivelul de precizie a legislației interne - care nu poate, în nici un caz să prevadă toate ipotezele - depinde într-o mare măsură de conținutul legii în cauză, de **domeniul pe care aceasta ar trebui să-l acopere** și de numărul și statutul celorla cărora li se adresează. (*RTBF c. Belgique*, no 50084/06, § 104, CEDH 2011, *Rekvényi*, précité, § 34, *Vogt c. Allemagne*, 26 septembre 1995, § 48, série A no 323, et *Centro Europa 7 S.r.l. et Di Stefano*, précité, § 142). Astfel, **nivelul de precizie a unei legi penale trebuie să fie mult mai mare, poate cel mai mare, comparativ cu precizia normelor din domeniul dreptului privat.**

În această ordine de idei, este relevantă Hotărârea Marii Camere a CtEDO din 23.02.2017 în cauza ***De Tommaso v. Italiei [MC] - 43395/09***, în care, *Curtea a ajuns la concluzia lipsei clarității legislației italiene privind plasarea unei persoane, care avea o istorie criminală, sub un regim de „supraveghere specială”, dată fiind pericolozitatea sa socială – măsuri de prevenție care limitează libertatea de circulație a unei persoane.*

În acea cauză, Curtea Europeană a constatat că, *„în pofida faptului că Curtea Constituțională a intervenit în mai multe rânduri pentru a clarifica criteriile care trebuie utilizate pentru a evalua necesitatea unor măsuri preventive, aplicarea lor ramâne legată de o evaluare prospectivă a instanțelor interne, din moment ce nici legea și nici Curtea Constituțională nu au identificat în mod clar „elementele de fapt” sau comportamentele specifice care trebuie să fie luate în considerare pentru a evalua pericolozitatea socială a individului și care pot duce la aplicarea acestor măsuri. Prin urmare, Curtea constată că legea în cauză nu a furnizat suficiente detalii care comportamente urmau a fi considerate ca fiind social periculoase.”*

„În baza considerentelor de mai sus, Curtea conchide că, în lipsa unei definiții clare privind întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere considerabile conferite tribunalelor, legea nu oferă o protecție suficientă împotriva ingerințelor arbitrare și nu-i putea permite reclamantului să-și potrivească conduita și să prevadă cu un suficient grad de certitudine aplicarea măsurilor de prevenție.

Obligația persoanei să respecte toate reglementările care îi prescriu sa adopte sau nu un astfel de comportament, adică conformarea nu numai cu normele penale, ci, de asemenea, și cu alte dispoziții ....., constituie o trimitere incertă la ansamblul ordinii juridice italiene și nu aduce nici o clarificare cu privire la normele specifice, nerespectarea cărora ar constitui un indice suplimentar al pericolozității sociale a persoanei.” (De Tommaso , § 122).

În cazul normei prevăzute la alin. (1) art. 326 din CPP al RM și anume sintagma: *„dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior”*, caracterul incert al dispoziției normelor date, combinată cu golul în legislație, **nu asigură o garanție împotriva interferențelor arbitrare a puterii publice**, iar destinatarii trebuie să se conformeze cu ansamblul ordinii juridice moldovenești, ceea ce nu se conciliază cu postulatul *„că o normă este „previzibilă” în cazul în care oferă o oarecare garanție împotriva interferențelor arbitrare a puterii publice* (*Centro Europa 7 S.r.l. et Di Stefano*, précité, § 143 ; *Khlyustov*, précité, § 70).

Astfel, caracterul confuz al normei prevăzute la alin. (1) art. 326 din CPP al RM și anume sintagma: *„dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior”*, **crează situații în care persoana totuși poate**

pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile, ceea ce este contrar art. 23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.

Acest gol legislativ, identificat supra, înscamnă o exercitare nepotrivită de către Parlament a obligațiilor sale constituționale, definite în art. 72 din Constituție și anume de a „stabili infracțiunile”.

În conformitate cu art. 7 alin. (3) CPP al RM, *dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă [...].*

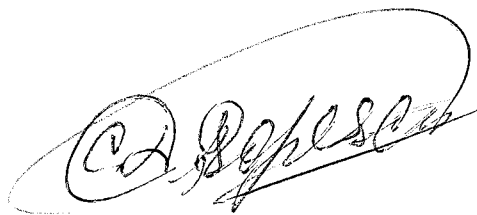
În acest sens, în p. 81 al Hotărârii Curții Constituționale din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. 1 lit. a) și g) din Constituție (excepția de neconstituționalitate), Curtea Constituțională a statuat că: *„Potrivit prevederilor legale, în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului. Curtea reține că suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze.”*

Astfel, reieșind din motivele de fapt și de drept, expuse supra, fiind constatate toate cele 4 condiții necesare pentru a sesiza Curtea Constituțională, în temeiul art. 7 (3); 66; 68 alin. (1) p. 7); 364 CPP, articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

SOLICITĂM:

1. A admite cererea.
2. A ridica excepția de neconstituționalitate în fața Curții Constituționale în vederea verificării constituționalității constituționalității normei prevăzute la alin. (1) art. 326 din CPP al RM și anume sintagma: *„dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior”*, sub aspectul corespunderii cu art. 23 din Constituția Republicii Moldova - *dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*.
3. A declara neconstituționalitatea textul integral din norma prevăzută la alin. (1) art. 326 din CPP al RM și anume sintagma: *„dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior.”*

Apărătorul

avocat, dr. Popescu Dorin

7. Din conținutul solicitării de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța reține că aceasta vizează următoarele:

- alin. (1) art. 326 Cod de procedură penală și anume sintagma- dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior- sun aspectul corespunderii cu art 23 din Constituția RM.

8. În acest context, instanța menționează că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale.

9. Astfel, sub aspectul verificării întrunirii condițiilor stabilite de Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, instanța menționează că normele vizate de către parte în interesele părții pârte și constituie obiect al controlului de constituționalitate.

10. De asemenea, ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost solicitată de către avocatul Popescu Dorin, iar normele vizate sub aspectul solicitat și anume prin prisma art 23 din Constituția RM, nu au mai făcut obiectul controlului de constituționalitate.

11. Din aceste considerente, ținând cont că normele solicitate a fi supuse controlului de constituționalitate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei deduse judecării, având în vedere că judecătorul nu trebuie să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, instanța admite cererea înaintată de avocatul Popescu Dorin și ridică excepția de neconstituționalitate alin. (1) art. 326 Cod de procedură penală și anume sintagma- dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior- sun aspectul corespunderii cu art 23 din Constituția RM.

12. În conformitate cu art. 342 Cod de procedură penală instanța de judecată,

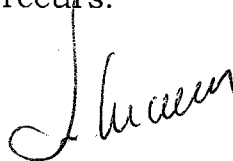
d i s p u n e :

Se ridică excepția de neconstituționalitate al alin. (1) art. 326 Cod de procedură penală și anume sintagma- dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior- sun aspectul corespunderii cu art 23 din Constituția RM.

Se remite Curții Constituționale prezenta Încheiere, Sesizarea, copia rechizitoriului, copia demersului de ridicare a excepției de neconstituționalitate, pentru a fi examinată conform competenței.

Încheierea nu poate fi atacată cu recurs.

**Președintele ședinței,
Judecător**

Ana CUCERESCU